

Εκδότης — Διευθυντής
Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ
Επιμέλεια ύλης
Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ
30 ΙΟΥΝΙΟΥ 1987
Αριθμός φύλλου 128
Τιμή φύλλου δρχ. 15
Ηράκλειο 1866, αριθ. 110

ΒΙΑΝΝΙΤΙΚΑ ΝΕΑ



ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΒΙΑΝΝΙΤΩΝ

ΔΡΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟ - ΒΙΑΝΝΟΣ

Αρκετές φορές οι στήλες αυτές, στα έντεκα χρόνια που κυκλοφορούν τα Β.Ν., έχουν αναφερθεί στο θέμα «Ο ΔΡΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟ — ΒΙΑΝΝΟΣ» με άρθρα, σημειώματα και υπομνήματα των κατοίκων της Επαρχίας, που ζητούν κάποιο ενδιαφέρον της Πολιτείας γι' αυτόν. Πολλοί αναγνώστες μας που δεν έχουν άμεση αντίληψη για το πρόβλημα αυτό, ρωτούν: Γιατί τόσο επιμονή; Γιατί τόσο μελάνι για το δρόμο αυτό;

Πιστεύουμε απόλυτα πως, μετά το πρόβλημα της ύδρευσης που αντιμετωπίζει κάθε άνθρωπος είτε μόνος του ζει είτε σε οργανωμένη κοινωνία, είναι το πρόβλημα του δρόμου, ο οποίος θα τον φέρει σε επαφή με τους συναθρώπους του, θα τον βοηθήσει να κάνει την οποιαδήποτε εργασία του.

Ο δρόμος είναι ένα από τα βασικά μέσα που θα βοηθήσει στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη κάθε τόπου. Σήμερα που η ανάπτυξη της τεχνολογίας έχει περάσει σε όλες τις εκδηλώσεις της ζωής, σήμερα που τα τροχήλατα έχουν αντικαταστήσει στην ξηρά όλα τα μέσα μεταφοράς, σήμερα που τα αυτοκίνητα «έχουν μπει» σε όλα σχεδόν τα σπίτια της πόλης και του χωριού, δημιουργείται η ανάγκη να διανοιχθούν οι

κατάλληλοι δρόμοι για την κυκλοφορία τους.

Η διαπίστωση για την ανυπαρξία τέτοιου δρόμου που να ενώνει το Ηράκλειο με την επαρχία μας έγινε τώρα και πολλά χρόνια. Από τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1960 αλλά και παλιότερα αποφασίστηκε η μελέτη για χάραξη και διάνοιξη νέου δρόμου έξω από τη διαδρομή αυτού που χρησιμοποιείται σήμερα. Ο δρόμος αυτός διανοίχτηκε στο σύνολό του σχεδόν προπολεμικά, τότε που σ' αυτόν κυκλοφορούσαν μόνο κάρα και λεωφορεία των 24 θέσεων, ένα για κάθε πέντε μέχρι δέκα χωριά, τότε που τα λεωφορεία με 36, 48 ή και περισσότερες θέσεις ήταν άγνωστα, τότε που στο δρόμο κυκλοφορούσαν δέκα μικροφορτηγά κι ήταν άγνωστα τα ογκώδη τριαξονικά, τότε που ούτε ένα αγροτικό αυτοκίνητο δεν υπήρχε σ' όλη την περιφέρεια.

Νέκρωσε όμως η προσπάθεια αυτή το 1967 με την παρέμβαση διαφόρων παραγόντων, για να ανθερμανθεί το θέμα και πάλι στα τελευταία χρόνια. Προγραμματίστηκε η προμελέτη για τη διάνοιξη μέχρι τον καινούργιο δρόμο Μάρθας — Σκινιά. Ολοκληρώθηκε η ολοκληρώνεται σύντομα το στάδιο της αναγνώρισης. Θα γίνει σε σύντομο ίσως χρονικό διάστημα η προμελέτη. Αλλά τι γίνεται στη συνέχεια;

Πότε θα γίνει ο προγραμματισμός του όλου έργου και πότε για τα διάφορα στάδια της οριστικής μελέτης για να προγραμματιστεί και το τελευταίο στάδιο της διάνοιξης;

Τί θα γίνει μετά το δρόμο Μάρθας — Σκινιά; Ποιά διαδρομή θα ακολουθεί για την εξυπηρέτηση της επαρχίας μας; Θα αρκестεί στην ένωση με αυτόν που υπάρχει μετά τη Μάρθα προς τα χωριά της Βιάννου; Θα γίνει διάνοιξη για να ενωθεί με τον παραλιακό (Τσούτσουρος — Τέρτος — Μύρτος) στον οποίο αναφέρθηκε σημείωμα των Β.Ν. στο προηγούμενο φύλλο τους;

Να ερωτήματα που περιμένουν απάντηση. Να θέμα με το οποίο πρέπει να κατασταθούν σοβαρά τα Κοινοτικά Συμβούλια της επαρχίας μας στο σύνολό τους.

Η διάνοιξη του δρόμου αυτού έχει να ωφελήσει ποικιλοτρόπως την επαρχία και μόνο η πληροφορία των μετρητών μηχανικών ότι η απόσταση Ηράκλειο — Βιάννος προβλέπεται σε 45 χιλιόμετρα, αντί των 65 που είναι σήμερα, δείχνει τα τεράστια κέρδη σε χρόνο διαδρομής και καύσιμα.

Αλλά ως τότε τί γίνεται;

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΑΣ ΠΩΣ ΠΗΡΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΚΑΛΑΜΙ

Του κ. Βαγγέλη Μιχαελινάκη

(Από το συνεπαρχιώτη κ. Βαγγέλη Μιχαελινάκη πήραμε ένα εκτενέστατο χειρόγραφο από 53 σελίδες μεγάλου σχήματος με τον τίτλο, «Η ιστορία της περιοχής» και με ειδικά θέματα: 1) Λέγει η μυθολογία, 2) οι Άραβες στην περιοχή, 3) πώς πήρε το όνομα η Μονή Κεράλιμνικης, 4) πώς πήρε το όνομα το χωριό Καλάμι Βιάννου στον καιρό της Τουρκοκρατίας 5) Λίγα για την Ένωση του νησιού με την Ελλάδα και την α-

πελευθερωσή του από τους Τούρκους. Να μάθουν οι νέοι τερσι την ιστορία του τόπου μας.

Από τα παραπάνω, που φυσικά είναι αδύνατο να δημοσιεύσουμε στον περιορισμένο χώρο των Β.Ν., έχουμε δημοσιεύσει σχετικά στοιχεία σε παλαιότερα φύλλα μας για τα θέματα 2 και 3. Σήμερα παρουσιάζουμε το θέμα 4, διατηρώντας τη διατύπωση του κ. Μιχαελινάκη και διαρθρώνοντας μόνο τη στίξη και τα ορθογραφικά σφάλματα και, πολύ σπάνια, ό,τι είναι εντελώς απαραίτητο να διορθωθεί).

—10—

Το τέλος του έτους 1669 μετά την πτώση του Χάνδακα ολοκληρώθηκε η κατάκτηση όλης της Κρήτης. Στην επαρχία μας ήρθε τουρκικός στρατός. Ένα κλιμάκιο έμεινε στην Άνω Βιάννο και ένα στο Συκολόγο με εντολή να καταστρέψει με φωτιά τα δάση μας και να εξαναγκάσει τους επαρχιώτες να εγκαταλείψουν τα βουνά. Οι κάτοικοι του Συκολόγου μόλις αντιλήφθηκαν τα τουρκικά στρατεύματα άρχισαν να εγκαταλείπουν το χωριό. Οι Τούρκοι μόλις εστρατοπέδευαν έβγαλαν περίπου και συγκέντρωσαν πολλούς Χρι-

στιανούς όπου τους έβρισκαν για να τους έχουν εγγαρεία στο έργο του εμπρησμού και σε άλλες υπηρεσίες προς εξυπηρέτησή των, και πολλά σφάλγια και τρόφιμα. Εκλείψαν τις εκκλησίες και απαγόρευαν στους χριστιανούς να εκτελούν τα χριστιανικά τους καθήκοντα κι επέβαλλαν τον μωμεθανισμό.

Νοτιοδυτικά του Συκολόγου είχε εγκατασταθεί μία οικογένεια αποτελουμένη από τον γέροντα πατέρα τους, τον ανδρόγυνο και το γιο τους, 20 χρονών. Είχαν εκεί λίγα πρόβατα και κατοικούσαν. Εκεί είχε μια μικρή ηγνή και άρδευαν μικρό κήπο. Τη γυναικα την ονόμαζαν Μάρκισσα (και σήμερα η τοποθεσία λέγεται ακόμη: Η βρύση της Μαρκεσσας).

Οι Τούρκοι έπιταξαν τον άνδρα της και τον γιο της στην εγγαρεία. Η Μάρκισσα πήγαινε κάθε μέρα και παρακαλούσε τον Τούρκο κομάντάρη να της δώσει το παιδί της, αλλά οι Τούρκοι δεν το άφηναν, όπως και όλους τους χριστιανούς που είχαν επιστρατεύσει.

Οι χριστιανοί που την έβλεπαν άρχισαν να την βρίζουν, αυτή όμως αγαπούσε το παιδί της και ήθελε όπως

● Συνέχεια στη σελίδα 4

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΗΚΟΥΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥΣ

Πολλές οι αιτίες για την ερήμωση της υπαίθρου και τη μετακίνηση των κατοίκων προς τις πόλεις. Μια από τις πολλές και η έλλειψη πολιτιστικών εκδηλώσεων. Λείπει ο κινηματογράφος, το θέατρο, οι διαλέξεις, αμιλίες, οργανωμένες εκδηλώσεις χορού, τραγουδιού και άλλα.

Την έλλειψη αυτή καλούνται να καλύψουν οι πολιτιστικοί σύλλογοι. Αυτό αναφέρεται και στο καταστατικό όλων των Συλλόγων που ευτυχώς έχουν δημιουργηθεί στα περισσότερα χωριά της επαρχίας μας.

Δεν ξέρουμε αν για το φετινό καλοκαίρι έχουν προγραμματίσει εκδηλώσεις τέτοιες, ποιό σύλλογοι και ποιές εκδηλώσεις, γιατί μέχρι σήμερα δεν μάθαμε τίποτε.

Θα μας επιτρέψουν όμως να τους γνωρίσουμε τι περιμένουν οι συνεπαρχιώτες μας κι αν φροντίζουν γι' αυτά μέσα στους λίγους μήνες του καλοκαιριού που μένουν και που προσιέρονται πιο πολύ από το χειμώνα.

— Οργάνωση ημερήσιων εκδρομών ή και διήμερων, για να γνωρίσουν οι συνεπαρχιώτες μας χωριά και τοπία της Κρήτης.

— Οργάνωση πολυήμερων εκδρομών σε περιοχές της Ελλάδας ή και ξένων χωρών.

— Δημιουργία Ερασιτεχνικού

θιάσου από νέους και νέες της επαρχίας για παραστάσεις σ' όλα τα χωριά της επαρχίας.

— Εξασφάλιση μορφωτικών και προβολή δωρεάν στους κατοίκους.

— Συνεννόηση με το Θέατρο Κρήτης για το ανέβασμα των παραστάσεων του και στα χωριά της επαρχίας μας. — Πρόσκληση σε ειδικούς επιστήμονες της επαρχίας ή και ξένους για διαλέξεις σε θέματα γενικού ενδιαφέροντος (προσασία από τα ναρκωτικά — αιμοδοσία — η ζωή στο θερμοκήπιο — η υγιεινή των δοντιών, των ματιών και άλλα).

— Οργάνωση χορών με προσπάθεια δημιουργίας χορευτικών συγκροτημάτων και ντόπιων οργανοπαίκτων.

— Οργάνωση γιορτών για την τρίτη ηλικία: Σ' αυτή να πάρουν μέρος όλοι οι ηλικιωμένοι μ' ένα ψυχαγωγικό πρόγραμμα και διανομή δώρων.

Αυτές κι άλλες που η συλλογική προσπάθεια ανακαλύπτει. Απ' αυτές άλλες μπορούν να γίνουν από τον κάθε Πολιτιστικό Σύλλογο στο χωριό του χωριό τους και άλλες με τη συνεργασία περισσότερων συλλόγων. Μια τέτοια συνεργασία μπορεί να φτιάξει πρόγραμμα πολυήμερων εκδηλώσεων το Σεπτέμβριο με την τέλεση του Πανεπαρχιακού μνημοσύνου.

ΝΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΘΕΙ Ο «ΟΜΑΛΟΣ»

Ένα από τα ωραιότερα τοπία της επαρχίας μας είναι ο «Ομαλός». Το οροπέδιο πίσω από την οροσειρά που βρίσκεται πάνω από τα χωριά της επαρχίας Αμυρά — Κεφαλοβρύσι — Πεύκος και Σύμη. Σ' αυτό υπάρχει η εκκλησία του Αγίου Πνεύματος. Κάθε χρόνο, από παλιά, караβάνια από πεζοπόρους ή καβάλα στα γαϊδουράκια και μουλάρια, πολλοί συνεπαρχιώτες, ανέβαιναν στον Ομαλό τη γιορτή του Αγίου Πνεύματος.

Φέτος η μετάβαση στον Ομαλό έγινε με αυτοκίνητα ύστερ' από τη διάνοιξη του δρόμου από Σύμη προς Ομαλό. Εκατοντάδες αυτοκίνητα πλημμύρισαν τον Ομαλό, που

ομορφιά του καταπράσινο κάμπου.

Και σαν να μην έφτανε η ζημιά του τράχου, αρκετά σκουπίδια, νάυλες σακούλες κι άλλα γέμισαν τον κάμπο και τη λίμνη που βρίσκεται μέσα στον κάμπο. Πολλά μέσα από αυτά έφτασαν μέχρι το «χώνος».

Χρέος όλων μας είναι να προστατευθεί η ομορφιά του Ομαλού. Να σταματήσουμε επιτέλους να πετάμε τα σκουπίδια όπου τύχει. Ύστερα από το φαγοπότη και τη δική μας διασκέδαση, ας μην ξεχνάμε την καθαριότητα του τοπίου που μας χάρισε την ομορφιά και τη δροσιά του. Να σταματήσει το τρέξιμο

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΘΩΣ ΘΕΡΙΖΕΙ Ο ΣΤΕΛΙΑΝΟΣ

Είναι του θερισμού η ώρα. Οι θεριστάδες με την πνοή στο στόμα σκύβουν κάτω απ' την προσταγή του χρέους και σβάζουν τους καρπούς των σιδηρών τους.

Λίγο πλιό εκεί τα κύματα του Λιθικού Πελάγους σταματούν να τρελοποιούνται με τα βότανα. Οι κορυδαλλοί που το πρώτο παρασπέκανε τους θεριστάδες με τα τραγούδια τους και τ' αγριοκόραφα παίρνανε το μερδικό τους, γενίκανε άφαντοι στις ρεματιές και στις τοιχίδες.

Η πλατιά γαλάζια θάλασσα ναρκωμένη απ' τα φλογε-

ρά χάρδια ενός ήλιου σαδιστή κοιμήθηκε γαληνεμένη.

Ψηλά στον ουρανό με τρομαχτικό αγκομαχητό κάτι με γαθήρια αεροπλάνα πετούνε κατά το βορρά και πάνε να ξεφορτώσουν το ζωντανό φορτίο τους στην Ευρώπη.

Ασυνήθιστο φαινόμενο για τους ανυποψίαστους κι ακάτεχους δουλευτάδες. Που και που αναστηκάνονται και ριχνούνε ερευνητικές ματιές, ενώ οι πιό παλιοί αφήνουνε να τους ξεφύγει ένας θαύος στεγνωμάς.

Πώς το θυμηθήκανε αλήθεια; Είκοσι έξι χρόνια και κάμποσε μέρες έχουνε περάσει από τότε που το συχαμερό τέρας του πολέμου καθάλα σε τέτοια διαβολικά σύνεργα περνώντας πάνω απ' την Κρήτη σκόρπισε τον όλεθρο στους ανθρώπους μας.

Μα πάλι δεν μοιάζει το πράγμα, τότε ήτανε πόλεμος τώρα είναι ειρήνη, κι ο πόλεμος εκείνος διδάξε την ανθρωπότητα να τον απεχθάνεται και να τον αποφεύγει σαν την άδικη κατάρα.

Δεν ήξεραν οι φάραχοι θεριστάδες πως προχθές πέρα στη Μέση Ανατολή άναψε μια πολεμική πυρκαγιά που ανασάτανε όλους τους λα-

κόσμου. Δεν σκεφθήκανε πως μ' αυτά τα μέσα έσπευδαν να μακρύνουν απ' την πυρκαγιά, άνθρωποι εργατικοί σαν κι αυτούς.

Ο Στελιανός που φαντάζεται πως μέσα σ' αυτά θα σωστούμε κάποιοι τρανοί του πλόουτου και του παρό, σηκώνει τη χειροκλα του και φωνάζει. Ε, ρε Κροίσοι και άσασοι και να σας είχα εδώ να σας ζέψω στη δουλειά κάτω απ' τον ήλιο και τη δίψα και την κόρσση να δείτε πως βγαίνει το ψωμί και να μάθετε τί θα πει θερίκο και τυχεράκηδες.

Ο γέρος καθισμένος κάτω απ' τη χαρουπιά να πάρει λίγη ανάσα, παρακολουθεί κι αυτός και διερωτάται. Με

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ

ΚΕΡΑΤΟΚΑΜΠΟΣ

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Υγειονομικός Σταθμός Βιάννου	22205
Ίατρείο Αγροτικό Πεύκου	31377
Χωροφυλακή Υποδιεύθυνση Βιάννου	22206
Χωροφυλακή Σταθμός Πεύκου	31376
Γυμνάσιο Βιάννου	22230
Άγρονομείο Βιάννου	22006
Ειρηνοδίκη	22211
Συνεταιρισμός Βιάννου (Γραφεία)	22226
Συνεταιρισμός Βιάννου (Ελαιουργείον)	22136
Ο.Τ.Ε. (Βλάβαι)	22121
Ο.Τ.Ε. (πληροφορίες)	22215
Έλληνικά Ταχυδρομεία	22203
Κτηνιατρείο	22090
Φαρμακείου	22140
Γεωπόνος	22317

ΑΓΟΡΑΙΑ

Πειράκης Χαρ. — Βιάννος	22051
Ζαϊμάκης Θεόφιλος — Βιάννος	22304
Θεοδοσάκης Γεώργιος — Πεύκος	31437
Καρτσάκης Έμμανουήλ — Λουτράκι	22103
Λαοθηωτάκης Γ. — Βιάννος	22355
Χαϊζάκης Ίωάννης — Άγιος Βασίλειος	31301
Γαλανάκης Μιχ. — Χόνδρος	22101
Ψαρλογάκης Κων. — Χόνδρος	22109
Σοφοκλής Παπαδάκης — Καλάμι	31275
Ίωάννης Κονσολάκης — Άμιρά	31420

(Γιά ύπεραστικά: 0895)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ:
Χρυσάνθη σύζ. Αντων. Γουρ-
νιζάκη εγγέννησε αγόρι.

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ:
Σταύρος Νεραντζάκης και Άν-
να Σταματάκη
ΣΤΗ ΒΙΑΝΝΟ:
Γιάννης Εμμ. Γελασάκης και
Νίκη Δημ. Αγαπάκη.

ΓΑΜΟΙ

ΣΤΗΝ ΥΔΡΑ:
Αικατερίνη Γ. Πνευματικάκη
και Ευάγγελος Μπουγιουκλής

ΘΑΝΑΤΟΙ

ΣΤΗΝ ΑΝΩ ΒΙΑΝΝΟ
Δημήτριος Αγαπάκης
ΣΤΟ ΣΥΚΟΛΟΓΟ:
Ίωάννης Αλεξανδράκης

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ

Η οικογένεια Γεωργίου Πα-
παδογιάννη ευχαριστεί πολύ
το γιατρό Γιάν. Χριστοφορίδη
που με το ενδιαφέρον του
και την παρακολούθηση που
έκανε στη θειά τους Ελένη
Τρουλάκη την έσωσε από με-
γάλο κίνδυνο της υγείας της.

Ευχαριστούμε πολύ όλους
οσους μας συμπαραστάθηκαν
στο βαρύ πένθος μας για τον
άδικο και πρόωπο θάνατο
του συζύγου και πατέρα
μας Δημήτρη Αγαπάκη.
Η σύζυγος, τα παιδιά.

Το φιλότιμο Ταμείο Βιάν-
νου ευχαριστεί τους παρακά-
τω για τις δωρεές που μας έ-
στειλαν για την αποπεράτω-
ση του Γηροκομείου Βιάννου

1. Παπαγιαννάκη Έμμανουήλ (Πασαπέμπας) δρχ. 300,000
2. Κων/νο Αγαπάκη Αλεξ. στη μνήμη της μητέρας του Μαρίας δρχ. 10.000
3. Πολυχρόνη Κονταξάκη στη μνήμη της μητέρας του δρχ. 2.000
4. Καίτη Κονδονασάκη στη μνήμη του πατέρα και του πεθερού της δρχ. 5.000.
5. Βιομηχανικό - Εμπορικό Επιμελητήριο Ηρακλείου δρχ. 10.000

ΔΩΡΕΕΣ

Μας έστειλαν για την απο-
περάτωση του Γηροκομείου
Βιάννου.
— Οι Έμμανουήλ και Αλίκη
Χρηστάκη στη μνήμη του
γιοιού τους Γεωργίου δρχ. 20.

«Το φαράγγι κι αυτό παραθύρι ανοιχτό,
δείχνει θάλασσας ένα κομμάτι.
Η καρδιά μου σκιρτά και σε όλα πετά
όπου τύχει και πέσει το μάτι...»
(Στίχοι του Στάθη Μάστορα)

Στέκομαι σε τούτο το άνοι-
χτό παράθυρο της Βιάννου,
στην άκρη του φαραγγιού,
και βλέπω το πλάτωμα του κά-
μπου που τούτο το τοπίο ο-
λόκληρο μοιάζει σαν μια πα-
νέμορφη νυφούλα που λούζε-
ται στο Λιβικό πέλαγος.

Το φαράγγι, στεφανωμένο
με τα εφτά χρώματα του ου-
ράνιου τόξου και με το αίονο
λο του κάμπου, μοιάζει
με σχέδιο μελλούμενης δημι-
ουργίας. Ο χρόνος προχωρεί
κι εγώ μαζί του. Βλέπω ολό-
κληρο τον κάμπο που παρού-
σιάζει μεγαλείο, γαλήνη, πα-
ραμυθένια ομορφιά και είναι
γεμάτος αρώματα από τα χω-
ράφια, από τα σκίνα, από τα
κέδρα, τα αγριολούδα που
γαμίζουν τον τόπο.

Κατηφορίζω το κακοτράχα-
λο μονοπάτι προς την παρα-
λία με συντροφιά μου τον κα-
φτερό ήλιο. Ο βράχος μένει
πίσω και η βίγλα, που προ-
σέχουν τον κίνδυνο από το
νοτιά. Η κάρθα του μεσημε-
ριού θα κάνει να αγνίζουν.
Και κάτω στα περβόλια ο πυ-
ρωμένος ήλιος αλλάζει σχή-
ματα και μορφές και κάνει να
τρέμει η γής από την αφόρη-
τη κάψα. (Τετρίπια έχει αυ-
τός ο τόπος κι ο καιρός εδώ).
Τα πουλιά με κουρασμένες νό-
τες τραγουδούν και φουφου-
ρίζουν με γρηγοράδα στα
φυλλώματα των δένδρων.
Σαν να θέλουν να διαμαρτυ-
ρηθούν για κάτι που πρόκει-
ται να συμβεί, κάτι που εί-
ναι σάρατο, ακατόρθωτο,
Πησιάζω προς την ακροθα-
λασιά. Η χλαπαταγή των
στιβανιών από την νοτιομένη
άμμο ακούγεται και σβήνει
κάθε άλλο ρυθμό. Ετούτη η
αμμουδιά είναι γεμάτη από
Έβανος εύχομαι «καλές δουλει-
ές» και με πολλά κέρδη.

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

1. Στην αγαπημένη μου ανε-
ψιά Πόπη Κονσολάκη από τ'
Άμιρά, που αρραβωνιάστηκε
στο Ηράκλειο τον Κυριάκο
Κασαπάκη, θερμά συγχαρητή-
ρια και για το λογιστικό γρα-
φείο που άνοιξε στην οδό
Έβανος εύχομαι «καλές δουλει-
ές» και με πολλά κέρδη.

2) Στον ανεψιό μου Μανώ-
λη Κονσολάκη υποπλοίαρχο
και τη γυναίκα του Αθηνά,
μαρκονίσσα, που απέκτησαν
πρόσφατα κοριτσάκι στο Η-
ράκλειο, θερμά συγχαρητή-
ρια.

3) Στον αδελφό μου Μιχά-
λη και τη νύφη μου Ελευθε-
ρία Κονσολάκη θερμά συγχα-
ρητήρια για τον αρραβώνα
της κόρης τους και τη γέννη-
ση της εγγονής τους.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Γνωρίζουμε στους κατοίκους
της επαρχίας και των γύρω
χωριών ότι από αρχές Ιου-
νίου λειτουργεί στην Άνω
Βιάννο γραφείο τελετών.

Αναλαμβάνει όλες τις εργα-
σίες για κάθε είδους κηδεία.

Διαθέτει επίσης στέφανα,
λουλουδία, κεριά κα ό,τι άλ-
λο χρειάζεται για κάθε κη-
δεία.

Πρόθυμη εξυπηρέτηση και
χαμηλές τιμές.

Τηλεφωνήστε: Πολυχρόνης
Λουλάκης, τηλ. (0895) 22596
22304 — 22306.

ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ

ΣΥΝΕΠΑΡΧΙΩΤΩΝ

Η Μαρία Τακτικάκη, που
κρίθηκε από επιτροπή του Ελ-
ληνικού Ωδείου, πήρε επάξια
το πτυχίο του σκωρτζιάν με
«Άριστα» παμψηφεί και διά-
κριση.

Η εφημερίδα τη συγχαίρει

ειρήνης. Από την κορφή του
βράχου φανήκανε σύννεφα
μαύρα σαν κοράκια. Έρχον-
ται και άλλα από το Καστρί,
από την Αρμενιόπετρα και φαί-
νονται σαν αρπαχτικά που-
λιά. Ύστερα ακούγεται μια
κραυγή πάνω από το βράχο.
Είναι ο βιγλάτορας: «Έρχον-
ται! Έρχονται!». Σε λίγο λε-
πά πάλι με συνοδεία το σφύ-
ριγμα του βοριά που κατηφο-
ρίζει, ακούγεται: «Έρχεται
και μπαυρίνι! Έρχεται και
μπαυρίνι!».

Η φαντασία μου έχει το
προνόμιο να μη δεσμεύεται
και απλώνεται παντού. Βλέ-
πω πέρα στον ορίζοντα του
Λιβικού, πολύ μακριά, μια
αριμάδα με κουσάρικα του
Μπαρμπασόρα για να κουρ-
σέμουν. Κοιτάζω δεξιά ξερβόν
τον ορίζοντα και βλέπω τον
ήλιο να θαλώνει και ο νοτιάς
με το βοριά ετοιμάζουν μια
γιγαντομαχία. Θαρρώ πως ο
ουρανός βρήκε τη στιγμή να
μετρήσει τη δύναμή του με
τους αέρηδες, με τη θάλασ-
σα πάνω στη γή. Τα τετρίπια
της φύσης αυτή την εποχή εί-
ναι συχνά εδώ, όχι σπάνιο
φαινόμενο. Φυλακίζεται η ο-
μορφιά, η γαλήνη, η ειρήνη
του τόπου και αρχίζει μια
κοιταρομαχία με μπροστάρη-
δες το Χάρο, το θάνατο, και
με τεράστια κύματα των σα-
ράντα μέτρων που μας στέλ-
νει ο λίβας.

Ο βοριάς κατηφορίζει από
τις βουνοκορφές, μ' ένα μο-
στιγίο στο χέρι και μαστιγώ-
νει τα πάντα. Ο ήλιος φοβά-
ται και κρύβεται στη σκοτει-
νιά. Η καταιγίδα έφτασε.
Και με χοντρό κουκοσάλιο
(χαϊλάζι) σκεπάζει τα πάντα
σ' όλη την έκταση. Μοιάζουν
σαν μεγάλα βόλια. Όλα τα
ζωντανά φοβούνται, οι σκύ-
λοι γαυγίζουν και τρέχουν να
κρυφτούν. Εδώ ο βοριάς
σπάζει τα σύνορα της κοι-
νότητας και χώνεται μέσα στο
Λιβικό. Όμως ο μεγάλος θεός

της θάλασσας, ο μεγάλος θε-
ός της Κρήτης ρίχνει ένα
κεραυνό και στη στιγμή ακού-
γεται ένας δυνατός βρόντος.
Η αριμάδα του Μπαρμπασό-
ρα καίγεται. Καραβοτσακιστή
κε, τα ξάρτια σπάσανε, τα
πανιά σκιστήκανε, μένουν ό-
λα ακυβέρνητα, με οδηγό το
Χάρο.

Και ακούγεται η φωνή του
βιγλάτορα: «Δόξα στο θεό
της Κρήτης, τα καπάρτρεψαν
τα πλοία οι καιροί!».

Δεν πρόλαβαν να πλησιά-
σουν, να αρπάξουν, να σκο-
τώσουν, να αιχμαλωτίσουν.
Τούτη η μάχη των γιγάντων
βάστηξε ώρες. Και τώρα σιγά
σιγά κοπάει όπως ο νοτιάς
τραβιέται στο βάθος της θά-
λασσας, και ο βοριάς ανηφο-
ρίζει στα πανύψηλα βουνά
περνώντας από το παραθύρι
της Βιάννου. Κάι μένει το πε-

διο της μάχης με τα αποκαί-
δια και τα ξεράσιμα της
θάλασσας.

Τα μαύρα σύννεφα, αφού
άδειασαν τα φορτία τους, έ-
φυγαν πίσω από τις άκρες
των βουνών. Αργά στον ορι-
ζοντα φάνηκε ένα ολόγιομο
αιζημένο φεγγάρι, με κόκκι-
νους κυκλους γύρω του. Τα
δεσμά των φυλακών σπάσανε,
η χαρά, η γαλήνη, η ομορ-
ριά, ξαναβγήκανε έξω από
τα μετόχια τους προς την α-
κροθαλασά. Και μιλούνε για
τα τετρίπια αυτής της φύ-
σης, που έχει η πανέμορφη
νύφη του Λιβικού. Και τα
κρινάκια τα μαραμένα, τα
παρασκοτωμένα, ζωντανέψαν
και σκορπούν το θεοπέσιο ά-
ρωμά τους και κουβεντιάζουν
δοξάζοντας το θεό που η αμ-
μουδιά δεν τα θάψε.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΒΛΑΧΑΚΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Του Σφακιανού το Χάνι

Του Σφακιανού το χάνι
βρίσκεται στην περιφέρεια
του Συκολόγου, σε μια περιο-
χή στο διάσελο που ο δρόμος
ένώνει τη Βιάννο με τη Γε-
ράπετρο, ο παλιός δρόμος
της Τουρκοκρατίας που τον
λέγανε βασιλικά, καθώς και ο
σημερινός ασφαλτοστρωμέ-
νος αμαξιτός που περνά περί-
που 30 μέτρα αριστερότερα.

Εκεί τη δεκαετία 1920 —
1930 έκανε κάποιος ταβέρνα,
που τον λέγανε και με το ε-
πίθετο «Ταβερναράκης». Ε-
τοιμάζε πάντα μεζεδάκια, ή-
τανε και «οικονομικός» και
έκανε πολλή δουλειά. Α-
γόραζε συνήθως τα ενσώθια
από τα σφακιά που σφάζανε
οι κασάπηδες στο Συκολόγο
και στο Καλάμι, ήταν και κα-
θαρός κι αυτός και η γυναί-
κα του τα έπλενε, τα καθαί-
ριζε και τα έφτιαχνε γαρδουμά-
κια. Και τότε λέγανε: «Θα
πάμε στου Ταβερναράκη να
φάμε γαρδουμάκια και θα
πιούμε ντόπιο συκολογιανό
κό κρασί».

Την εποχή αυτή οι κάτοι-
κοι του τόπου Δήμου Μουρνι-
ών πηγαίνανε στην Επάνω Σύ-
μη και παραθερίζανε.

Μια Κυριακή του Αυγού-
στου ο Π' Μανώλης από τη
Ρίζα είχε πάει από το Σάββα-
το για δουριό στην Σύμη
και την Κυριακή συνήθως το
σπάγευμα γύριζε πάλι στην
έδρα του. Περνούσε πάντα α-
πό του Σφακιανού το χάνι
κι έπινε τον καφέ του και
κρύο νερό (γιατί τότε υπήρχε
και υπάρχει και σήμερα η βα-
σιλική βρύση, όπως τη λέγα-
νε).

Γύριζε λοιπόν εκείνο το α-
πόγευμα με φορτωμένα τα
πράγματά του σ' ένα γαϊδου-
ράκι και είχε κρεμασμένο, δε-
μένο από τα πόδια στα σκαρ-
βέλια του σωμαριού ένα πετι-
νό που του τον είχανε δώσει
οι εναρίτες.

Πέρασε από το Χάνι. Βρι-
σκότανε εκεί μια παρέα και δι-
ασκέδαζε. Τον καλωσόρισαν
και τον κέρασαν καφέ. Έδε-
στο γαϊδουράκι φορτωμένο
στο σαύλο και κάθισε στον
πρίνο, γιατί η ταβέρνα είχε
ένα μεγάλο πρίνο που βρίσκε-
ται ακόμα εκεί.

Μετά τον καφέ τον καλέσα-
νε στην παρέα. Αγαπούσε και
εκείνος και το κρασί και την
παρέα και το στρώσανε στο

φαγοπότι. Τραγουδούσανε,
γλεντίζανε, έψελνε και εκείνος
εκκλησιαστικά τροπάρια και
αντιλαλούσε η λαγκαδιά.

Ήταν και καλλιφώνος.

Στο μεταξύ τελείωσε ο με-
ζες και αυτοί λέγανε:

«Φέρε μεζέ, Μιχάλη». Πού
να τον βρεί όμως! Τότε ση-
κώνεται κάποιος από την πα-
ρέα, πηγαίνει στο σταύλο
που ήταν δεμένο το γαϊδου-
ράκι του παπά, όπου είχε
κρεμασμένο τον πετινό, τον
ξεκρεμά, στρουφιίζει το λαιμό
του και τον δίνει του Ταβερ-
ναράκη. Αυτός τον ετοιμάζει,
και συνεχίσανε το φαγοπότι
με τον καινούργιο μεζέ.

Μέσα στο γλεντί έπρεπε με
τρόπο να πληροφορηθούν
τον παπά για τον πετινό και
λέει κάποιος μια μαντινάδα:
«Έ κατομοίρη πετινέ, κι είντα
τονε γραφτό σου,
πριχού να κρέξεις την αυγή,
να κόψουν το λαιμό σου.

Ο παπάς με το πρώτο δεν
το κατάλαβε. Λένε και δεύτε-
ρη:

«Έ κατομοίρη πιστεινέ, κι είντα
ν' τονά το πράμα,
απού εξύπνας τόν παπά κι
ήπαιζε την καμπάνα.

Τότε το κατάλαβε και λέει:
—«Να σας πάρει η οργή, Σάι-
κα (ως φαιίνεται) εσφάζετέ
μου τον πετινό».

Εσυνεχίσανε το γλεντί μέ-
χρι τα ξημερώματα και τότε
φύγαν οι Συκολογιανοί για το
Συκολόγο και ο παπάς πήρε
το γαϊδουράκι του για τη
Ρίζα. Ήτανε όμως ακόμα ζα-
λισμένος και πήρε τον κατή-
φορο.

Το πρωί πριν να χαράξει,
πήγαυαν οι κυνηγοί να καθί-
σουν στο Περάμα για το λα-
γό και στο κακόσκαλο βρήκαν
στην αρχή ένα καμηλαύκι (το
καπέλο του παπά). Προχώρη-
σαν παρακάτω και βρήκαν
μια ζώνη. Τα κρατούσαν και
ακόμα παρακάτω βρήκαν τον
παπά ξαπλωμένο στο δρόμο
να ρουχαλιίζει και το γαϊδου-
ράκι παραπέρα να βόσκειται.
Του άφησαν κοντά τα πράγ-
ματα και συνεχίζανε το έργο
τους. Επιστρέφοντας βρήκαν
τον παπά που ετοιμαζόταν να
συνεχίσει το δρόμο.

Είναι πολλά χρόνια και ό-
μως δεν ξεχνώ τα περιστατι-
κά.

Σ.Γ.Μ., Συκολόγος

Νανουρίσματα

Από τα παλιά τα χρόνια για να κοιμίσει η μάνα, η
γιαγιά ή όποιο άλλο συγγενικό πρόσωπο το μαρό, εκτός
από το ελαφρό κούνημα στα χέρια ή στην ξύλινη κούνια
παλιά, την πλεκτή, πλαστική ή μεταλλική σήμερα, προ-
σπαθούσε να του φέρει τον ύπνο και με λόγια. Που τις
πιό πολλές φορές είναι δίστιχα. Τα νανουρίσματα ή νά-
ναρα.

Παραθέτουμε στη συνέχεια μερικά απ' αυτά όπως μας
τα είπε η κ. Μαρία Συμβουλάκη από την Άνω Βιάννο.

Έλα, ύπνε, και πάρε το κι άμε στα περβόλια,
και γέμισε το' αγκάλες του τριαντάφυλλα και ρόδα.
Έλα, ύπνε, και πάρε το κι άμετο στους μπαξέδες
και γέμισε το' αγκάλες του ρόδα και μενεξέδες.
Κοιμήσου, που σου ράβουνε το πάπλωμα στην Πόλη,
και σου το ξετελεύουνε σαράντα δυό μαστόροι
κι έχει στη μέση τον αετό, στην άκρη το παγώνι.
Κοιμήσου και σου ράβουνε στην Πόλη τα' προκιά σου
στη Βενετιά τα ρούχα σου και τα διαμαντικά σου.
Ύπνε, που παίρνεις τα μωρά, έλα πάρε και τούτο,
μικρό μικρό σου τόδωσα, μεγάλο φέρε μού το.
Μεγάλο σαν ψηλό θουλό, λιγνό σαν κυπαρίσσι,
ο κλώνοι του ν' απλώνουνε σ' ανασολή και δύση.
Ο ύπνος ήρθε κι ήβρε σε εκεί που λιαμαζώνω
και ράβδισέ μου μια ελιά κι ήσπασε κι έναν κλώνο.
Έλα, ύπνε και πάρε το κι άμε να το κοιμήσεις
κι όταν θάρθει ο πατέρας σου, τότε να το ξυπνήσεις.
Κοιμήσου κι ανέιν κοιμηθείς, τρεις χώρες σου χαρίζω,
τρεις χώρες και τρία χωριά και τρία βιλαέτια.
Στις χώρες, μπρε, να γεύγασαι και στα χωριά κοιμάσαι
και στην μεγάλην Εκκλησιά να πας να λειτουργάσαι.
Κοιμήσου σου, παιδάκι μου, στην κούνια την καρένια
κι ο μαραγκός την έκανε, παιδάκι μου, για σένα.
Κοιμήσου σου, παιδάκι μου, κι εγώ σε νανουρίζω
και λέω σου και νάνναρα ώσπου να σε κοιμήσω.
Κι ύστερα θ' ασου τραγουδά, ώσπου να σε ξυπνήσω.

«ΒΙΑΝΝΙΤΙΚΑ ΝΕΑ»

Μηνιαία Έκδοση στην ύπηρεσία
δλων των Βιαννιτών
Έκδοτης — Διευθυντής
Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ
Όδος 1866 άριθμ. 110, τηλ. 282.808
Φιλολογική επιμέλεια κειμένων
Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ

Υπεύθυνος Τυπογραφείου
ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ
Έβαν 83 (Στοά Μουρτζή) τηλ. 242.040

Έτήσιες συνδρομές

Ίδιωτών δρχ. 300
Κοινοτήτων—Σχολείων — Ένοριών » 400

Έμβάσματα: Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗ
Έπιστολές γιά τήν ύλη:

Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗ: 1866 άρ. 110 Έράκλειο

Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗ: Καποδιστρίου 39 Έράκλειο
Χειρόγραφα δημοσιεύμενα ή μή δέν έπι-
στρέφονται. Τά ένυλόγραφα άρθρα έκφράζουν
τις άπόψεις των συγγραφέων.

Μια αλλιώτικη απαγωγή

Του κ. Γιάννη Νεραντζάκη

Η Ναταλία η ομορφοκοπέ
λα ήτανε κουζουλαμένη για
όνομής του. Ό,τι κι αν της
λέγανε οι δικοί της, αυτή ε-
κεί. Μπρε δεν κάνει για σέ-
να, μπρε εσύσαι άλλο πρά-
μα κι άλλο αυτός, αυτή εκεί!
Ύφος. Γρήτευμένη, μαγεμένη
θάλλεγα καλύτερα με το ή-
μεμο ύφος, με το ήσυχο βλέ-
μα, με το σταθερό ζάλο του
Γρηγόρη.

Καλοντυμένος, καθαρός,
ερχότανε κάθε Κυριακή και
σκόλη στην Αγία Κατερίνα.
Προσκυνούσε όλες τις εικό-
νες, στεκότανε ευλαβικά, τυ-
πικά, κοιτάζε πάντα τις ει-
κόνας και τον παπά. Σταν
ροκοπιότανε συνέχεια, γονά-
τιζε στο «Εξοιρέτως». Πο-
τέ δεν κοιτάζε πίσω του
προς το γυναικωνίτη, που
ήτανε γεμάτος ασπραφτερές
κοπελιές και κοπελούδες.
Τα άλλα νηλικανιδάκια —
και πηγαίνανε όλα στην Εκ-
κλησία — στέκανε λοξά κι
είχανε το νού τους μόνο
στο γυναικωνίτη. Γεμάτος
αυτός ασπραφτερές ναΐά-
δες, θαμβάρδιζε συνέχεια
κι ανελέητα, με πύρινα βλέ-
ματα, τους ροδαλούς Απόλ-
λους, τους νεροδεμένους
και σπιθαρούς νεαρούς του
χωριού...

Κι η Ναταλία, μπροστά
ασπραφτερή και πανώρια,
εξεχώριζε απ' όλες τις κοπε-
λιές του χωριού. Ψηλή, γε-
ροδεμένη, σημιονερή, πή-
γαινε και στο σχολειό και
στις δουλειές του σπιτιού
της. Όπου κι αν την έρχι-
νες, τάχαγε πέρα. Σ' όλα
καλή, και μεσα στο σπι-
νοικοκυρά κι' έξω αρχόντισ-
σα. Αστέρια λαμπερά τα
μάτια της, Απριλιάτικα ρό-
δα το πρόσωπό της, «αφρό-
εσσα Αφροδίτη» το κορμί
της. Περπατούσε κι έπριζε η
γης. Όλο λεβεντιά και νιά-
τα.

Τη Ναταλία την αγαπού-
σε κρυφά ο λεβέντης ο Α-
στροπόγιανος. Ψηλό, καλο
κτισμένο παλικάρι. Πέντε
έξι σκαλοπάτια πιο μεγά-
λος απ' τη Ναταλία, πήγαι-
νε σε πιο μεγάλο σχολειό
κι έλειπε από το χωριό. Μό-
νο καλοκαίρι, Πάσχα και
Χριστούγεννα ερχότανε. Α
πό μικρή κοπελοπούλα την
είχε στο μάτι τη Ναταλία.
Όταν την συναντούσε, από-
φευγε και να τη χαϊρέτσει,
μα έχανε το ζάλο του, αυ-
τός ο λεβεντονιός και μπερ-
δευε η μιλιά του. Κι αυτή
εξεκοκκίνιζε, μα δε μιλούσε
...Μα έφευγε κι άφηνε όλο
το πεδίο ελεύτερο στο Γρη-
γόρη, και στο σκοτάδι την
κοπελιά... Στο Γρηγόρη τον
ήσυχο, τον προσεχτικό... το
«καλό παιδί». Ναι ναι, μια
θεία του Γρηγόρη, ναι ναι
η εξαδέλφη του η Αραπίνα,
της λέγανε αρπές και κρυ-

και την ξεμολύσανε τη Να-
ταλία...

Ο πατέρας της, ο Αριστέι-
δης ο Ντιρλής, αρχοντάθρω-
πος και σωστός, το μαθαί-
νει. Ξεμωναχιάζει τη θυγα-
τέρα του και της λέει:

—Κυκλοφορούνε κάπι κου
θέντες πως σε θέλει ο Γρη-
γόρης και κοντακλουθάς κι
εσύ. Άκου τον κύρη σου.
Δεν κάνει ο Γρηγόρης με
σένα. Δεν κάνει ο Γρηγόρης
με καμιά... Άκούς είναι σου
πα; Πρόσεξε το ζήτημα κα
λά...

Τα μαθαίνει τα νέα ο Γι-
άννης ο Ασπραπόγιανος,
Ασπρατής και θρονιές τα
μάτια του, καμπάνες θουε-
ρές η καρδιά του. Για τις
Αποκριές ήρθε στο χωριό.
Να ξεκουραστεί και να δια-
βάσει ήρθε. Να δει τη Νατα-
λία, τον ασπραφτερό ήλιο
της ζωής του, ήρθε. Και να
σου τηνε τη θύελλα μπρο-
στά του!! Παρέα με το φί-
λο του το Δημήτρη που ά-
φησε κι αυτός τις σύριγγες
και τ' ακουστικά. Γίνονται
ηφαίστειο στο σπίτι του Πο-
λυχρόνη και της Ζαχαρένιας
στην Πλάκα, ηφαίστειο με
ρακή τ' αφρού, με χοχλιούς
μπομπουριστούς, με οφτό
ρίφι στο κάρθουσο. Βιάλι ο
Μύρος και μαντολίνο ο Αν-
τώνης. Πλέντι άγριο, γλέν-
τι θρονιτέρο. Άγριο θηρίο
ο Ασπραπόγιανος. Γυ-
ρίζουνε το χωριό, περασμέ-
να μεσάνυχτα, τραγουδούνε
μαντινάδες του σκοταμού,
μαντινάδες γεμάτες πόνο
και αγάπη. Στο σοκάκι του
Ντιρλή, δε λείει να ξεκολλή-
σει ο Γιάννης. Το βιοάι του
Μύρου «σκυλιάζει», το μαν-
τολίνο αηδονοαλεί, όλη η
παρέα στο κέφι κι ο Γιάννης
γεμάτος πόνο τραγουδεί.

«Ήθελα νά'μουνα δεντρί,
ήσκιο να σου χαρίζω,
πουλάκι να σου τραγουδά
κι ανθός να σου μυρίζω!»
Άκούει η Ναταλία, το μι-
σάνοιχο λουλούδι η Νατα-
λία, η ασπραφτερή γοργόνα
η Ναταλία τη μαντινάδα.
Και ταραξεται η Ναταλία,
και γίνεται αγριεμένη θά-
λασσα η Ναταλία!!

Κι η Αραπομαρία; Η θεία
του Γρηγόρη; Παλιά αλε-
πού η Αραπομαρία: Θα το
χάσουμε το πουλί, πάει το
πουλί!!
—Να πας μαρέ, ίδια απόψε
να τηνε κλέψεις. Εγώ θα τη
συσάσω...

Δισταχτικός ο Γρηγόρης
μαιαμιάς ο Γρηγόρης, σπρω-
χτός πάει ο Γρηγόρης... Πο-
λυδύλο η Αραπομαρία, κόφ-
τρα η Αραπομαρία τήνε πειθεί
τη Ναταλία, τήνε κλέφτει την
άλλη θραδιά. Τους συνοδεύ-
ει μέχρι τον Απάνω Μυρτα
ρά, τους αρμηνεύει και γυ-
ρίζει στο χωριό...

Ο Βαχός είναι ένα μικρό
χωριό μεταξύ Βιάννου και
Λιμνιάς. Έχει υψόμετρο 600
μ. και ωραία θέα προς το
Λιευκό πέλαγος.

Το 1940, που πλάκωσε η
μαύρη κατοχή, είχε γύρω
στους 340 κατοίκους. Ξεχώ-
ριζε για την εργατικότητα
και τη φιλοξενία των κατό-
ικων. Είχε τους περισσότε-
ρους, γραμματισμένους σε
σύγκριση με τα γύρω χω-
ριά. Εδώ γεννήθηκε ο αξέ-
χαστος αγωνιστής Νίκος
Μανουσάκης, ο μεγάλος αλ-
τριουστής γιατρός Γρηγό-
ρης Ζερφουδάκης και άλ-
λοι που έδωσαν πολλά στον
αγώνα κατά των Γερμανών.
Εδώ, σ' αυτό το χωριούδά-
κι ήταν το κέντρο των φυγο-
δικών και των μεγάλων απο-

φάσεων.

Εγώ είμαι μια άσημη α-
γωνίστρια, αλλά νιώθω την
υποχρέωση να γράψω μερι-
κά γεγονότα που έγιναν,
πώς ξεκίνησε το γυναικείο
κίνημα στο χωριό μας και
τι θόηθαι πρόσφερε στον
αγώνα. Γιατί βλέπω ότι δεν
έγραψαν άλλες που έπρεπε
να το είχαν κάνει προ πολ-
λού. Αυτό νομίζω ότι είναι
μια παρακαταθήκη για τα
παιδιά μας, για να συνεχί-
σουν και να διαφυλάξουν
τα ιδανικά για τα οποία
αγωνισθήκαμε.

Δεν θα σταθώ στο πως ήρ-
θαν οι Γερμανοί στον τόπο
μας και την πανωλεθρία
που έπαθαν στην Κρήτη α-
πό τον άσπλο λαό της. Αυτά
είναι παγκοσμίως γνωστά.
Στη μάχη της Κρήτης, στο
Ηράκλειο, στα «Δυό αορά-
κια» το χωριό μας δίνει τον
πρώτο νεκρό: Το Μανόλη Ι.
Χρηστάκη.

Μετά την κατάληψη αρχί-
ζει αμέσως η αντίσταση.
Πολλοί απ' αυτούς που πο-
λέμησαν στις μάχες δεν πα-
ραβήθηκαν, αλλά ανέθηκαν
στο θούν. Τους ακολούθη-
σαν και άλλοι κι έγιναν ο-
μάδες. Αυτές οι ομάδες ορ-
γανώθηκαν και αποτέλεσαν
τα έντολα τμήματα της
αντίστασης, το γνωστό σε
όλους στρατό. Τον ΕΛΑΣ.

Απαράτητες σ' αυτόν τον
δύσκολο αγώνα ήταν οι γυ-
ναίκες. Χρειαζόταν όμως ορ-
γάνωσή τους.

Η οικογένειά μου κι εγώ
προσωπικά είχαμε φίλια με
την Πολύμνια Λουλάκη και
τη μητέρα της Μαρίας Μα-
νουσάκη, μητέρα του Νίκου
Μανουσάκη, που εγώ πολύ
θαύμαζα για την καρπερία
της.

Όταν άκουσα για Οργά-
νωση και αγώνα, ήμουν ψυ-
χικά έτοιμη. Παίρνοντας
γραμμή από τους δασκά-
λους Γεώργιο Δ. Χρηστάκη
και Δημήτριο Εμμαν. Αγ-
γελάκη ξεκίνησαμε. Τον πρώ-
το πυρήνα στο χωριό μας α-
ποτελέσαμε η Στέλλα Λου-
λάκη Κατσαράκη, η Κατίνα
Στ. Πνευματικάκη και εγώ.

Δυσκολίες υπήρξαν πολ-
λές, ξεπεράστηκαν όμως
και γίναμε μια από τις πιο
δυνατές γυναικείες οργα-
νώσεις. Υπήρχε αυθορ-
μητισμός, συνωμοτισμός
και σύννεση, που ήταν
απαραίτητα γι αυτή την δύ-
σκολη εποχή. Σιγά σιγά
οργανωθήκαμε όλες οι γυ-
ναίκες του χωριού, μικρές
και μεγάλες. Ήμαστε χωρι-
σμένες σε ομάδες. Καθεμιά
ήξερε πως θα ενεργούσε α-
κόμη και σε ώρα μάχης με
τους κατακτητές.

Οι περισσότερες γυναίκες
ήμαστε οργανωμένες στην
Εθνική Αλληλεγγύη, που
είχε σκοπό να συγκεντρώνει
τρόφιμα και ρουχισμό για
τους αντάρτες. Σκοπός της
ακόμα ήταν η ενίσχυση οικο-
γενειών που αντιμετώπιζαν
πρόβλημα επιβίωσης. Εγώ
ειδικά ήμουν γεμείρισσα και
υπεύθυνη να φάνει το φα-
γητό στον προορισμό του.
Πολύ ελάχιστες ήταν αυ-
τές που δεν ακολουθήσαν
τον αγώνα για τη λευτεριά,
κι αυτές από φόβο. Γριές
και παιδιά ακόμη ήξεραν
και συμμετείχαν με όλες
τους τις δυνάμεις.

Χαρακτηριστικό παράδει-
γμα συνωμοτισμού και της
συμμετοχής είναι η μακαρί-
τισσα θεία Ουρανία. Γριά,
μισοπαράλυτη από αρθριτι-
κά, βσηθούσε με τον τρό-
πο της. Της είχαν εμπιστευ-
τεί χαριτά της αντίσταση
και δυό τουφέκια που τα
φύλαξε χωρίς κανένα φό-
βο.

Θυμάμαι ακόμη το Γενά-
ρη του 1943, μέσα χιονιάς,

κλησία κι έκαναν έρευνα
στα σπείτια για όπλα. Δεν
βρήκαν τίποτα. Για να μας
φοβίσουν έπιασαν έξι κοπέ-
λες του χωριού κι από αυ-
τές την Κατίνα Ηρ. Πνευμα-
τικάκη και Ουρανία Γ. Καρ-
γιολάκη, τις πήγαν στις φυ-
λακές Αγιάς στα Χανιά.
Τις κράτησαν αρκετές μέρες
Ήξεραν όμως ότι δεν έπρε-
πε να μιλήσουν για τίποτα,
σδιήπτοσε κι αν τους έκα-
ναν και δε θγήκε λέξη από
το σπείια τους, κι έτσι δεν
είχαμε άλλες συνέπειες γιά
τότε.

Φτάσαμε όμως στο Σε-
πτέμβρη τα 1943, ύστερα
από τη μάχη της Σύμης,
που δεν ξέρω αλλά φοβάμαι
πως δεν ωφέλησε τον αγώ-
να. Η επαρχία μας είχε 360
περίπου νεκρούς και το χω-
ριό μας 23. Κάθε σπείι είχε
και νεκρό έστώ και συγγενή
του. Σ' αυτές τις εκπλήσεις
έχασα τον πατέρα μου. Ε-
μείς οι γυναίκες, μανάδες,
κόρες και αδελφές γίναμε
νεκροθάφτες, μοιρολογί-
στρες μα και εκδικητές με
τον αγώνα που συνεχίστηκε
πιο σκληρός από όλες τις
χαροκαμένες, με σφιγμένα
τα δόντια από τον πόνο και
με κατάρα στους φονιάδες.

Το 1944 τα θεμέλια του
φασισμού τρίζουν, ύπερ' α-
πό την αντίσταση όλων των
κατακτημένων λαών και την
ήττα των Γερμανών στη Ρω-
σία. Δεν αργεί νάρθει η ημέ-
ρα της πολυπόθητης και α-
κριβοπληρωμένης λευτερι-
άς. Οι Γερμανοί φεύγουν.
Δεν πρόλαβε όμως ο κό-
σμος να χαρεί και πλάκα-
σε ο ντόπιος φασισμός, ο ε-
ξαρτημένος από ξένα συμ-
φέροντα και ο λαός που πο-
λέμησε με μια ψυχή για την
ελευθερία του ποδοπατιέται,
του εποίμασαν άλλα δεσμά
που πονάνε πιο πολύ από ε-

κείνα των Γερμανών.
Και η δική μου Οδύσσεια
αρχίζει από δω και πέρα.

Το 1945 παντρεύτηκα με
τον Γεώργιο Ι. Καργιολάκη
αντάρτη του ΕΛΑΣ. Μετά 4
μήνες πήγε στρατιώτης και
τον στείλανε στο Μακρονήσι
3 1)2 χρόνια. Από κει γύρι-
σε με κλονισμένη την υγεία
του, που ακόμα τώρα υποφέ-
ρει. Όποια ακούσει για
Μακρονήσιο και δεν ξέρει τί
θα πει, ας διαβάσει το θιβλίο
του Λουιτέμη «Οδός Αβύσ-
σου αρ. 0».

Όταν έφυγε ήμουν έγγυ-
ος. Το παιδί γεννήθηκε κι
όταν ο πατέρας του γύρισε
ήταν μεγάλο, μα δεν τον εί-
χε ξεναδεί και τον έδιωχνε
από το σπείι.

Για να είναι ολοκληρωμέ-
νη η καταδύοξη που γινόταν
είχαν και άλλα μέσα. Οι
γυναίκες των στρατιωτών έ-
παιρναν επίδομα, και σ' ό-
σες είχαν παιδιά δινόταν γά-
λα και στήρι, εγώ δεν είχα
τέτοιο δικαίωμα, γιατί ο άν-
τρας μου ήταν στο Μακρο-
νήσι.

Ζήσαμε κοντά 40 χρόνια
περιφορημένοι και παρα-
γκωνισμένοι από τις εκά-
στοτε κυβερνήσεις και κατα-
στάσεις. Δεν είχαμε δικαίω-
μα να λέμε τι ζητάμε και
τί πιστεύουμε.

Στη δική μας θέση και χει-
ρότερη θρέθηκαν οι περισ-
σότεροι αγωνιστές.

Αυτά τα γράφω χωρίς να
αισθάνομαι μίσος για κανέ-
να. Τα περασμένα ως τα
σκεπάζει η λήθη.

Νιώθω όμως μεγάλη πί-
κρα για όσα μπορούσαν να
έχουν γίνει για το καλό του
λαού και δεν έγιναν. Γι αυ-
τό συνιστώ μεγάλη προσο-
χή κι αδιάκοπο αγώνα απ-
όλους μας και προπαντός α-
πό τους νέους που το μέλ-
λον τους τόσο ακριβιά έχει
πληρώθει με το αίμα των
λαών.

Η ΑΡΒΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΖΕΤΑΙ

Στην Άρβη ιδρύθηκε και
δρα αποπελοματικά Πολιτι-
στικός Σύλλογος, ύστερα α-
πό σοβαρές προσπάθειες της
νεολαίας του συνδικαλισμού.

Μια σταυροφορία, που δεν
έχει προηγούμενο, αναλήφθη
κε από το νεοσύστατο Πολι-
τιστικό Σύλλογο, ώστε να
πάρει η περιοχή τη θέση
που της ανήκει.

Το πρώτο μέλημα του Συλ-
λόγου είναι η καθαριότητα
του συνδικαλισμού και η δια-
μόρφωση της παραλίας,
στην οποία ήσυχα παφλάζει
το κατακάθαρο κύμα της θά-
λασσας. Το όνειρο γίνεται
πραγματικότητα.

Ο επισκέπτης εξαφνιάζεται
και αιχμαλωτίζεται αληθινά
από το κάλλος του παραμυ-
θένιου τούτου παραδείσου,
που συνδυάζει το άγριο με
το ήμερο, το θούν με την
ήρεμη θάλασσα, το φαράγγι
που χάσκει λίγες εκατον-
τάδες μέτρα από την παρα-
λία και προκαλεί πραγματι-
κά δέος στον επισκέπτη.

Είναι εκπληκτικό το φα-
νόμενο να επικρατεί άκρα
νημερία τόσο στη θάλασσα
όσο και στην ξηρά, τη σι-
γη που ολόκληρη η ύπια
παραλία δέρνεται κυριολε-
κτικά από το Βορρά. Το
σπάνιο σε ομορφιά θέρετρο
της Άρβης είναι ανάγκη να
αξιοποιηθεί, να προβληθεί
από τα διάφορα τουριστικά
γραφεία, ώστε να αναπτυ-
χθεί ο τουρισμός και ιδιαίτε-
ρα ο χειμερινός.

Δίνει εγγυήσεις ότι θα αγω-
νιστεί προς όλους τους πό-
μεις, ώστε ο κάθε επισκέ-
πτης να νιώθει ότι βρίσκεται
ανάμεσα σε ένα πολιτισμένο
περιβάλλον και σε μια φι-
λόξενη περιοχή, όπου οι επι-
χειρηματίες (Ξενοδόχοι, ε-
στιατόρες κλπ.) είναι πρό-
θυμοι να εξυπηρετήσουν τον
επισκέπτη και όχι να τον εκ-
μεταλλευθούν.

Υποχρέωση όλων μας ει-
ναι να συμβάλουμε στην ο-
λοκλήρωση του έργου του
Πολιτιστικού Συλλόγου, να
ενημερωθούμε με την προθυ-
μία μας τους άξιους πρω-
τεργάτες του και να μην κω-
φεύουν και να αδιαφορούν
κάποιοι, από τις θέσεις που
κατέχουν, στά δικάια αυτή
ματα που προβάλλονται στις
διάφορες υπηρεσίες.

Όταν γίνεται μια προ-
σπάθεια από τους νέους μας
που αποβλέπει στη δημιουρ-
γία προϋποθέσεων για την
ανάπτυξη και αξιοποίηση
μιας περιοχής, έχουμε ιερή
υποχρέωση να μην αδιαφο-
ρούμε και να μην απογοη-
τεύουμε με τη στάση μας
τους οραματιστές μιας πιο
ανθρώπινης κοινωνίας.

ΜΑΣΤΟΡΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Δάσκαλος

ΕΚΔΟΤΙΚΟ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΙΩΑΝΝΑΣ ΚΑΒΒΑΔΙΑ

Τηλέφωνο 242.040

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

● Συνέχεια από τη σελίδα 1

των τροχοφόρων μέσα στον κάμπο του οροπεδίου. Φτάνει πού η σημερινή τεχνολογία μας οδήγησε τα τροχοφόρα μέχρι τον Ομαλό. Να δημιουργηθεί στην είσοδο του ειδικός χώρος για τη στάθμευση των αυτοκινήτων που ανεβαίνουν μέχρι εκεί, ως ότου δημιουργηθεί περιφερειακός δρόμος γύρω από τον Ομαλό για να απολαμβάνουν την ομορφιά του όσοι δεν θέλουν να τον περπατήσουν.

Παρά τις πολλές και δύσκολες στροφές του δρόμου Ηράκλειο — Βιάννος, με τη συντήρηση που έγινε τον περασμένο χρόνο ως τη διακλάδωση του Αφρατιού, η βατότητα του είναι ικανοποιητική μέχρι εκεί. Χρειάζεται όμως

ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΜΕ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Στο προηγούμενο φύλλο των Β.Ν., με επιστολή προς την κ. Οικονομική προϊστάμενη της ΥΠΑΚ και Γραμματέα της Επιτροπής παρακολούθησής του ΜΟΠ, διατυπώσαμε μερικά ερωτήματα για την ενημέρωση των κατοίκων της επαρχίας μας.

Μέχρι την ώρα που τυπώνεται το φύλλο αυτό δεν πήραμε καμιά απάντηση. Γιατί άραγε; Πιστεύουμε πως την δικαιούνται, όποια κι αν είναι. Γι' αυτό και περιμένουμε και μαζί μ' εμάς οι 6.000 κάτοικοι της επαρχίας Βιάννου και οι 4.000 που ζούν έξω απ' αυτήν.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟ — ΒΙΑΝΝΟΣ

Παρά τις πολλές και δύσκολες στροφές του δρόμου Ηράκλειο — Βιάννος, με τη συντήρηση που έγινε τον περασμένο χρόνο ως τη διακλάδωση του Αφρατιού, η βατότητα του είναι ικανοποιητική μέχρι εκεί. Χρειάζεται όμως

να επεκταθεί η συντήρηση, να σκεπαστούν οι λάκκοι και το κατάρωμα του δρόμου μέχρι το Συκολόγο, γιατί σε πολλά σημεία έχει μεταβληθεί σε παγίδες για τους οδηγούς των εκατοντάδων τροχοφόρων που τον διασχίζουν καθημερινά.

ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΤΕΥΣΑΝ

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΒΙΑΝΝΟΥ:

- Τάξη Α'**
Μανετάκης Νικόλαος Ι. 19
Παπαδημητράκη Ελισάβετ Ι. 19
Παπαδημητράκη Ευαγγελία Δημ. 18 9)10
- Τάξη Β'**
Γιαλιαδάκης Κων/νος Ματθ. 19
Κονσολάκη Ελένη Εμμ. 18 8)12
Σερμάκη Ανδρονίκη Γεωργ. 18 6)12
- Τάξη Γ'**
Βελιβασάκη Νίκη Δημ. 19 11)13
Γουρμυζάκη Γεωργία Ματθ. 19 6)13
Μπουμπάκη Αικατερίνη Αποστόλου 19 2)13
Πνευματικάκη Αικ. Ιωάν. 18 9)13

- Μελισσοσυράκη Κλεάνθη Νικ. 18 8)13
- ΛΥΚΕΙΟ ΒΙΑΝΝΟΥ:**
- Τάξη Α'**
Βουλά Ειρήνη του Αποστ. Γουρμυζάκη Καλλιόπη του Γ. Παπαδομαρκάκη Μαρία του Χαρ.
Στεφανιάκη Ελένη του Μιχ. Φραγκάκη Μαρία του Ιωάνν.
- Τάξη Β'**
Βαρδάκης Νεκτάριος του Ελευθερίου Θεοδωράκης Εμμαν. του Γ. Παξιμαδάκης Μιχαήλ του Στ. Φραγκάκης Ιωάννης του Βασ.
- Επίσης:**
Μανδαλάκης Εμμ. Στυλ. τάξη Β' 2ο Λύκειο Ηρακλείου 19 10)12
Μανδαλάκη Μαρία Στυλ. τάξη Γ' Πειραματικού Γυμνασίου Ηρακλείου 18 13)15

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ

● Συνέχεια από τη σελ. 1

ποιά καρδιά χωρισανό μου μπαίνουν σ' αυτές τις καρυδόκουπες, πώς κάνουνε θεέ μου τέτοια βουλή!

Ο Γιακουμής που τον ακούει σπεύδει πειραχτικά και του δίνει την απάντηση—να σου λέγανε μπάριμπα Μιχελή πως σε μια απ' αυτές τις ακριδες είναι ένα κατάστημα της Αγροτικής Τράπεζας και δίδει δανεικά και σούλεγα γώ.

Η Βαγγελιά που βρήκε την ευκαιρία να αποεχαστεί στο δικό της κόσμο και θοράντας πως είναι μοναχή τον εξωτερικεύει τραγουδιστά.

Με τ' αγριοπερίστερα χαρεταμό μου πέμπε των ήμερω περστεριώ μην τώσε κάνεις φέδε,

—Τί γίνεται στον άλλο κόσμο, κανείς τους δεν ξέρει εδώ.

Σαν θράδιασε, ο Στελιανός πήρε τα ζωντανά τους να τα ποτίσει στην πηγή. Ο γέρος πρόταξε τη Βαγγελιά: Πήγαινε κι εσύ να γεμίσεις το σταμνί, χαμηλοσουσουράδα.

Ο Βασίλης τραγουδώντας κατηφορίζει απ' το χωριό. Χωρισανό, φωνάζει, μέτρα στοργικά για το στάρι και το κριθάρι έλαβε η Κυβέρνηση. Χτές θράδι, θράχνια σε το ραδιόφωνο του Σταμάτη να το λέει και να το ξαναλέει.

—Ας είναι καλά όσοι λένε και για μας ένα καλό λόγο και πράττουνε ένα καλό έργο.

Η πυρκαγιά του πολέμου που άναψαν οι Άραβες και οι Ισραηλινοί πάει να σβή-

σει χωρισανό. Του κόσμου οι τρανοί θάλανε στο κρασί τους λίγο νερό. Εγλύτωσητάλι ο κόσμος, ο θεός έχει για παραπέρα.

Η γριά μάνα ζέστανε το γάλα με τις χυλόπτες, έφερε κι ένα τάσι ντομάδες ο Βασίλης απ' το χωριό.

Οι θεριστάδες κάτσανε κατόχαμα και δειπνήσανε.

Ο σκύλος ο Λαθούρης γαύγιζε χαρούμενα κι υπευθυμτικά. Οι καρδιές τους μερώσανε, η ζέση καταλάγιασε, το κύμα στο υαλό τραγουδούσε με τα θόσθαλα Θεού θέλημα: Πρόνοια τουδ ημιουργού; νίκη της ζωής κατά του αλέθρου; Ποιος ξέρει!!!

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ
«ΒΙΑΝΝΙΤΗΣ»

ΝΕΑ ΔΙΟΙΚΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΑΕΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Τα μέλη του Παραρτήματος της Πανελληνίας Ένωσης Αγωνιστών Εθνικής Αντιστάσης (ΠΕΑΕΑ) πραγματοποιήθηκαν ημερήσια συνέλευση στις 7)6)87. Η νέα Διοικούσα Επιτροπή του Παραρτήματος που εκλέχθηκε στη συνέλευση συγκροτήθηκε ως ακολούθως:

Πρόεδρος: Γεώργιος Παπαμαστοράκης
Αντιπρόεδρος: Μιχάλης Σαμαρίτης
Γενικός Γραμματέας: Βαγγέλης Χριστοφοράκης
Ταμίας: Εμμ. Ξημέρης ή Μπαχρή.
Για τις Δημόσιες Σχέσεις: Νίκος Λιονάκης και Γεώργιος Χατζηδάκης
Έφορος Υλικού: Εμμ. Ζαργιανάκης.

Αγωνιστές της επαρχίας Βιάννου.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΜΑΣΤΟΡΑΚΗΣ: Οπληρχηγός Βιάννου κατά την τουρκοκρατία

Την 17 Ιουνίου 1987, συμπληρώθηκαν 109 χρόνια από τον ηρωικό θάνατο του ενδοξότερου και ηρωικότερου τέκνου της επαρχίας Βιάννου, των δύο τελευταίων αιώνων, που έπεσαν ηρωικά μαχόμενος κατά των Τούρκων, κατά την επίθεση εναντίον του φρουρίου Ιεράς Πετρας, την 17 Ιουνίου 1878 ημέρα Τρίτη.

Αντί άλλου μνημοσύνου, αντιγράφο από τη Μεγάλη Εγκυκλοπαίδεια Πυρσό (Τόμος 10' σελ. 571), και από την Ιστορία της Κρήτης, Βασίλ. Ψιλάκη (Τόμος Δ', σελίδες 460 και 461).

Πρώτον, από την Εγκυκλοπαίδεια: «Κρησ οπληρχηγός εκ Βιάννου της Κρήτης. Νεώτατος συμμετέσχεν εις την επανάστασιν του 1866—69 και διεκρίθη δια την ανδρείαν του. Κατά την επανάστασιν του 1878, εξελέγη πληρεξούσιος της επαρχίας του, μέλος της επαναστατικής επιτροπής των ανατολικών επαρχιών και ταμίας αυτής, συγχρόνως, δε και αρχηγός του ανατολικού τμήματος της Επαρχίας Βιάννου. Επεσε γενναίως μαχόμενος κατά την έξοδον του φρουρίου Ιεράπετρας (17 Ιουνίου 1878), καθ' ήν έλαβε τέσσερα τραύματα».

Και δεύτερον, από την Ιστορία Ψιλάκη: «Την 17 Ιουνίου, που ήταν η καθορισμένη ημέρα, αφού εσυγκεντρώθηκαν οι επαναστάται, προσέγγισαν εις το φρούριον (Ιεράπετρας), με επικεφαλής τον εκεί γενικόν αρχηγόν Κ. Σφακιανάκην και τους παλαιμάχους αρχηγούς Κοζυράκην και Κοκκίνην της Μεραιπέλου, τους αρχηγούς της Ιεράπετρας Λακέρδα και Κουντουράκην, και της Βιάννου Εμμ. Χατζάκη και Ιω. Παπαμαστοράκην (του δυτικού και ανατολικού τμήματος της επαρχίας). Ήρχισαν δε την επίθεσιν και την έφοδον κατά του φρουρίου, ημέραν Τρίτην, ώραν 2 πμ. ως εξής: «Δυτικά δε του φρουρίου ετάχθη ο αρχηγός της Βιάννου Χατζάκης με τους απλίτας του, ενώ εις το κέντρον, ακριβώς απέναντι από το φρούριον, ετοποθετήθη ο γενικός αρχηγός Κ. Σφακιανάκης και ο άλλος αρχηγός της Βιάννου Παπαμαστοράκης, πληρεξούσιος και Ταμίας της Επαναστατικής Επιτροπής των ανατολικωτέρων επαρχιών».

Όταν ήρχισε δε η μάχη, κατά την πρώτην έφοδον, ο Παπαμαστοράκης επροχώρησε πρώτος από το κέντρον με τους απλίτας του, κατά μέτωπον του φρουρίου.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Άρβης ξεκίνησε μια αξιόπαινη προσπάθεια για την καθαριότητα της περιοχής. Το Διοικητικό Συμβούλιο και μέλη του χε φορτωτή που πέρασε όλη την παραλία την καθαρίσε από πέτρες, ξύλα και ό,τι άλλα αντικείμενα ήταν σκόρπια σ' αυτήν. Συνεργεία από μέλη του Συλλόγου με φωτιά και σκαπέτια προσπάθησαν και καθάρισαν τους γύρω από τον οικισμό χώρους. Προγραμμάτισαν την αγορά και τοποθέτηση κάδων για τα απορρίμματα με σκοπό την συγκέντρωση και απομάκρυνση των σκουπιδιών στο χώρο που η Κοινότητα Αμυρά έχει ορίσει, εκτός και αν στο μεταξύ βρεθεί άλλος, πιο κοντινός.

ου, έτσι δε απεμακρύνθη από το κύριον κεντρικόν σώμα περίπου 400 μέτρα. Έτσι το φρούριον αφού εκτυπήθη από τα δυτικά και εσφίχθη φοβερά προς τα εκεί, έφριψεν όλας τας δυνάμεις του κατά του κέντρον των επαναστατών, οι οποίοι επροχωρούσαν ακριβώς απέναντί του. Έτσι ο Αρχηγός Παπαμαστοράκης ο οποίος εκτυπήθη ισχυράς από τον τουρκικόν στρατόν, έτραυματίσθη εις την κνήμην πρώτα ελαφρώς. Δια τούτο και δεν έφυγεν από την μάχην. Αντιθέτως, έδιδε θάρρος εις τους άνδρας του, επροχωρούσε και πάλιν και τότε ετραυματίσθη δια δευτέραν φοράν θανασίμως, εις την σφαικίην χώραν. Η θέσις που είχε καταλάβει ο Παπαμαστοράκης, απείχεν ήδη περί τα 400 μέτρα από το κύριον σώμα των επαναστατών, ο τουρκικός δε στρατός και οι άτακτοι Τούρκοι ηνεπερικύκλωσαν και ηνάγκωσαν τους άνδρας του να υποχωρήσουν προς τα θέσεις που κατείχε το κύριον σώμα Ο Παπαμαστοράκης επειδή ήταν θραεικά τραυματισμένος δεν ημπορούσε να τους ακολουθήσει και ούτε αυτοί ημπορούσαν να τους παραλάβουν, διότι αλίγα θήματα χαν, μόλις αλίγα θήματα. Τότε παρέδωσεν εις ένα α-

πό τους συναγωνιστάς του, τον Ν. Αλέξη, όσα χρήματα της Επιτροπής είχε μαζέψει του, περίπου 70 εικοσάφραγκα και έτσι έμεινε μόνος. Κοντά του εφονεύθη και ο Ειμμανουήλ Βαγιαζής και άλλοι τρεις ετραυματίσθησαν... Εκεί εις την θέσιν Μακρηλιά ετραυματίσθη ο Παπαμαστοράκης, δύο ακόφι φορές, την μίαν εις το στήθος και την άλλην εις το κεφάλι, τραύμα που του έφερε και τον θάνατον. Ετάφι δε την μεθεπομένην της μάχης, επί τόπου, από Χριστιανούς Ιεραπετρίτας, που εβγήκαν από το φρούριον με ιερείς και ύστερα από άδειαν της στρατιωτικής Αρχής (του Τούρκων).

Τρεις ημέρας δε μετά την μάχην έγινε λαϊκόν μνημόσυνον εις Νεάπολιν της Μεραιπέλου υπέρ της αναπαύσεως της ψυχής του Παπαμαστοράκη, και των υπολοίπων φονευθέντων, λόγων δε επιμνημόσυνον εξεφώνησεν ο τότε Αρχιεπίσκοπος, αγόπερον δε Επίσκοπος Κυδωνίας, Νικηφόρος Ζαχαριάδης».

Νομίζω ότι τα σχόλια περριπεδούν.

Τι να πρωτοθαυμάσει κανείς στον άνθρωπο αυτό; Την απαρράμιλλη ανδρεία του, την εθελουσία του, τον ηρωικό θάνατο, το ήθος και την εντι-

μότητά του;

Πρώτος και ακάθεκτος όρμησε προς τον εχθρό με τους άνδρες του προπορευθείς του υπολοίπου σώματος των επαναστατών κατά 400 μέτρα. Τέσσερις φορές τραυματίσθηκε χωρίς να εγκαταλείψει τον αγώνα και η τελευταία του φροντίδα ήταν, λίγα λεπτά πριν εκπνεύσει, να παραδώσει τα χρήματα του αγώνα, που του είχαν εμπιστευθεί και τα εφύλασσε σε σασκούλι κρεμασμένο από τον λαιμό του μέσα στο στήθος (κόρφο) του, σ' έναν από τους άνδρες του (Ν. Αλέξη).

Παρά όλα αυτά, ο μέγας και αληθινός αυτός ήρωας και ηθική προσωπικότητα, έχει τελείως αγνοηθεί και λησιμονηθεί. Σηη γενέτειρά του Άνω Βιάννο δεν έχουν δώσει τί όνομά του σ' ένα δρόμο τουλάχιστον των, ενώ έπρεπε να του έχουν στήσει ανδριάντα ή έστω μια προτομή. Είναι ευτύχημα τουλάχιστον ότι η πόλη της Ιεράπετρας, για την ελευθερία της οποίας τόσο ηρωικός επολέμησε και έπεσε, έχει δώσει τί όνομά του σε μια από τις οδούς της.

Ι. Γ. ΚΟΝΤΑΚΗΣ
Συν/χος Δικηγόρος
Ηράκλειο, 18 Ιουνίου 1987

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΑΣ

● Συνέχεια από τη σελ. 1

μπορούσε να το γλυτώσει. Μια μέρα σκέφτηκε να προδώσει τους Χριστιανούς που λειτουργούσαν σε κάποια καπακλήσια, τον αλευρόμυλο κι όλα τα σπίτια. Τα λείψανα διακρίνονται και σήμερα κι ο μύλος.

Κατά την κατεδάφιση δύο χριστιανοί που ήταν στην εγγαρεία με άλλους χριστιανούς δραπέτευσαν και έμειναν εκεί σε κρυψώνα κι όταν τελείωσε η κατεδάφιση και έφυγαν οι Τούρκοι, χωριά να τους αναζητήσουν, εβγήκαν από τον κρυψώνα, κοίταξαν τα ερείπια που δεν είχαν αφήσει ούτε μια πέτρα πάνω στην άλλη, όλα τα ισοπέδωσαν.

Ο παπάς με τον καλόγηρον από το παρατηρητήριο που ήταν κρυμμένο, τους γνώρισαν ότι ήταν Χριστιανοί και άρχισαν να τους φωνάζουν.

Πλησίασαν και του είπαν: —«Παπά μου, ο κουμαντάρης Τούρκος θύμωσε κι έδωσε διαταγή να σε συλλάβουν και να σε πάνε δεμένο, μόνο φυλάξου, να φυλαχτούμε όλοι, μια κατηγορία έχομε κι οι τέσσερις μόνο να κοιτάξομε να βρούμε ασφαλές μέρος να καθίσομε».

Και παίρνοντας δρόμο, προχωρώντας κατά μήκος του Μπλόβου Ποταμού βρήκαν μέρος απρόσιτο που ήταν πολύ βάλτοι, απρόσιτο μέρος που το κύκλωνε ο ποταμός, εκεί που είναι σήμερα η εκκλησία του χωριού Καλάμι, αλλο ψωματάκι προς δυσμάς της εκκλησίας. —Τρύπησαν τους βάλτους και τα κλαδιά, έκαμαν φτάνοντας στο ψωματάκι που αναφέρω πιο πάνω, που το κύκλωνε το νερό του ποταμού (από το σημάδι που είναι σήμερα η γέφυρα μοίραζε, ένα μέρος προς δυσμάς και το άλλο περ-

τα εκ θεμελίων. Εκτέλεσαν την διαταγή, πήραν και χριστιανούς εγγαρεία να τους βοηθήσουν, κατέπρεψαν όλα: την καπακλήσια, την εκκλησία, τον αλευρόμυλο κι όλα τα σπίτια. Τα λείψανα διακρίνονται και σήμερα κι ο μύλος.

Κατά την κατεδάφιση δύο χριστιανοί που ήταν στην εγγαρεία με άλλους χριστιανούς δραπέτευσαν και έμειναν εκεί σε κρυψώνα κι όταν τελείωσε η κατεδάφιση και έφυγαν οι Τούρκοι, χωριά να τους αναζητήσουν, εβγήκαν από τον κρυψώνα, κοίταξαν τα ερείπια που δεν είχαν αφήσει ούτε μια πέτρα πάνω στην άλλη, όλα τα ισοπέδωσαν.

Ο παπάς με τον καλόγηρον από το παρατηρητήριο που ήταν κρυμμένο, τους γνώρισαν ότι ήταν Χριστιανοί και άρχισαν να τους φωνάζουν.

Πλησίασαν και του είπαν: —«Παπά μου, ο κουμαντάρης Τούρκος θύμωσε κι έδωσε διαταγή να σε συλλάβουν και να σε πάνε δεμένο, μόνο φυλάξου, να φυλαχτούμε όλοι, μια κατηγορία έχομε κι οι τέσσερις μόνο να κοιτάξομε να βρούμε ασφαλές μέρος να καθίσομε».

Και παίρνοντας δρόμο, προχωρώντας κατά μήκος του Μπλόβου Ποταμού βρήκαν μέρος απρόσιτο που ήταν πολύ βάλτοι, απρόσιτο μέρος που το κύκλωνε ο ποταμός, εκεί που είναι σήμερα η εκκλησία του χωριού Καλάμι, αλλο ψωματάκι προς δυσμάς της εκκλησίας. —Τρύπησαν τους βάλτους και τα κλαδιά, έκαμαν φτάνοντας στο ψωματάκι που αναφέρω πιο πάνω, που το κύκλωνε το νερό του ποταμού (από το σημάδι που είναι σήμερα η γέφυρα μοίραζε, ένα μέρος προς δυσμάς και το άλλο περ-

νούσε από ανατολή, εκεί που είναι σήμερα η κεντρική βρύση του χωριού, κι έσμιγαν πιο κάτω και κύκλωναν το ύψωμα. Ήταν όλο το ύψωμα βάλτους και πλατάνια).

Μάζεψαν πέτρες κι έφτιαξαν μια μικρή καλυβούλα, την κελουφάρισαν με κλαδιά κι έμειναν τρώγοντας βατόμουρα και ποταμίσιες.

Όταν ηρέμησαν σε λίγες μέρες, ο καλόγηρος τους λέει να πάνε οι δύο να ερευνηθούν, να βρουν κανένα χριστιανό και να μάθουν νέα. Ήταν δε όπως αναφέρω πιο πάνω, όλη η περιοχή τελείως αδιάβατη, όλο βάλτους λόγω της υγρασίας που κύκλωνε το νερό το ύψωμα.

Συνεχίζεται

ΟΙ ΝΕΕΣ ΤΙΜΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΛΑΔΙ

Όπως ανακοινώθηκε, καθορίστηκαν νέες τιμές στα αγροτικά προϊόντα. Για το λαδί ορίστηκε σε 290,15 δρχ. και η επιδότηση σε 95,19 δρχ.

Λεπτομέρειες για τις τιμές κατά βαθμό οξύτητας στο επόμενο φύλλο.

ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ

Ολοκληρώθηκαν οι εργασίες στο Κέντρο Υγείας Βιάννου.

Συμπληρώθηκε ο εξοπλισμός του σε εγκαταστάσεις, κρεβάτια κλπ. Όπως ανακοινώθηκε, η λειτουργία του θα αρχίσει μέσα στο 1987.

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΤΟΥ ΕΛΚΕΠΑ

Μαθήματα σε συνεταιριστικά στελέχη της επαρχίας μας γίνονται από κλάμακια του ΕΛΚΕΠΑ.

Στο σεμινάριο παρακολουθούν τριάντα περίπου αγρότες.